List 36. **NOVICE** Tečaj LIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 7. septembra 1896.

Politiški oddelek.

Zjedinjena Slovenija.

Ideja o zjedinjeni Slovenije se je že bila zares mej Slovenci nekoliko pozabila. Nekateri je že morda zares zmatrajo za utopijo. Posebno mej narodom se za to idejo poslednji čas ni dosti delalo. Na političnih shodih se govori le o drugih vprašanjih, najbolje se premleva naš domači prepir. Podobno je, kakor bi se ideali mej narodom zares zgubljali.

Zadnje dni se je pa vendar začelo nekoliko govoriti in pisati o zjedinjeni Sloveniji. Dne 16. avgusta je bil shod krščansko-socijalnih delavcev v Ljubljani, kateri se je tudi izrekel za zjedinjeno Slovenijo. Kakšne vrednosti je ta izjava, bode še le bodočnost pokazala. Vsekako je pa bilo popolnoma neopravičeno očitanje narodni stranki, da je na zjedinjeno Slovenijo popolnoma pozabila. Narodna stranka se je gotovo vedno toliko zanimala za zjedinjenje Slovencev, kakor katoliška. Izrekla se je pri vsaki priliki za zjedinjenje Slovencev, za vseučilišče, ki naj se osnuje za vse slovenske pokrajine. Katoliška stranka je pa bila na katoliškem shodu zjedinjeno Slovenijo in slovensko vseučilišče popolnoma prezrla. Veselilo bi nas, ako je sedaj zares tako naudušena za zjedinjenje Slovencev in ne uporablja tega samo za sredstvo proti narodni stranki.

Tudi tržaška „Edinost“ se je zadnje dni oglasila za zjedinjeno Slovenijo. Očitala je nam celo, da premalo gojimo to idejo mej narodom, da bi torej nas mogel najti odločilni trenotek nepripravljen. Zato pa mislimo, da tudi ne bode napačno, če mi povemo svoje misli.

Zjedinjena Slovenija se ne bode dala doseči kar čez noč. Treba je zanjo pripravljati poti. V tem oziru se je pa nekaj že storilo. Osnovalo se je več društev, ki imajo za svoj delokrog vso Slovenijo.

Nadalje bode pa nam treba delati, da dobimo veliko šolo, katera naj bode namenjena za vse Slovence. Baš narodna stranka je vedno zagovarjala tako šolo. Naj li bode popolno vseučilišče, ali ne, ali naj se jej pridele tudi tehnični ali kmetijski oddelki, to naj bi se odločilo po potrebi.

Potem pa moramo gledati, da upravno kolikor je mogoče, ločimo slovenske kraje od nemških in italijanskih. Delovati je treba, za razdelitev okrajev po narodnosti, za razdelitev deželnih šolskih svetov, drugačno razdelitev okrožnih sodišč. Delati je treba na to, da se v Ljubljani osnuje višje deželno sodišče ali pa tržaško premesti v Ljubljano, in se temu podrede primorska in kranjska zborna sodišča ter celjsko okrožno sodišče. Kako naj bi se uredile razmere na Koroškem, je treba tudi premisliti. Morda bi bilo tudi umestno, da se za slovenski del dežele osnuje posebno okrožno sodišče.

Tako bi si korak za korakom približali zjedinjeni Sloveniji. Omeniti pa moramo, da je jedenkrat v Avstriji se gojila neka misel, ki bi bila mogla tudi pogladiti pot zjedinjeni Sloveniji. Pri nas na Slovenskem niso imeli pojma za njo. Nekateri Nemci so se nauduševal za to, da se Avstrija po narodnosti razdeli v kantone ali departemente. S tem bi se bil naredil konec sedanjim zgodovinskim kronovinam. Nemci so to zaradi tega želeli, da spravijo češko državno pravo s sveta. Temu se je seveda tedaj posebno upiralo zgodovinsko plemstvo. Če bi vsak departement bil dobil precej obširno samoupravo, kakor jo imajo švicarski kantoni, bi se posamične narodnosti bolje razvijale. Posebno bi bilo dobro, če bi se bilo tudi dovolilo, da bi kantoni smeli stopiti v zvezo v osnovo visocih šol ali drugih važnejših naprav. Tako bi gotovo bili slovenski kantoni ali departementi se v več ozirih zvezali in tako bi bila se iz tega razvila zjedinjena Slovenija, kateri naj bi se bil le še imenoval cesarski namestnik ali guverner. Sedaj je ta ideja močno pozabljena in treba bode do nje priti po drugi poti. Stvar je važna in dobro je, če jo premišljujejo naši politični krogi.

Priznati moramo, da je stvar težavna, kajti ne bodemo zadeli le na upor Nemcev, temveč tudi na upor Čehov. Naj se zjedinjena Slovenija snuje kakor koli, za-

deti se bode treba ob zgodovinski nastale individualnosti. Temu se bodo upirali Čehi, ki stoje na zgodovinskem stališču češkega prava. Če se bode južni del države urejal po narodnosti, gotovo Nemci ne bodo dovolili, da bi se severni ne.

Ker pa pri sedanjih razmerah potrebujemo pomoči Čehov v našem političnem delovanju, moramo biti jako previdni pri svojem delovanju za zjedinjeno Slovenijo. Kak nepreviden korak utegne od nas odtujiti Čehe in zjedinjene Slovenije bi pa le ne pridobili. To je tudi uzrok, da kranjska narodna stranka ne rine povsod na dnevni red zjedinjene Slovenije. Treba je delovati za to idejo sedaj v tem, sedaj v onem oziru in vedno tako, kakor zahtevajo politične razmere v naši državni polovici. Glavna stvar je, da se mej narodom vedno neti narodna zavest. Če se bodo Slovenci narodno zavedali, bodo tudi se pognali za njih politično zjedinjenje, kadar pride pravi čas.

Politični pregled.

Volitve na Koroškem so se za koroške Slovence precej ugodno vrše V pliberškem volilnem okraju so voljeni skoro v vseh občinah slovenski volilni možje. Slovenci so celo nekaj občin pridobili. Manj ugodno se pa vrše volitve za nemške konservativce Vidi se, da so njih nade, da bodo imeli večino v kmetski skupini, bile precej preoptimistične.

Volitve na Štajerskem. — Prvotne volitve za deželni zbor so se že tudi pričele, a vendar se še ne more nič reči, kakšen bode kje končni izid volitev. Slovenci bodo pač zmagali v kmetskih občinah s svojimi kandidati. Najhujši volilni boj bode v graški okolici, kjer bi narodni Nemci radi vrgli konservativnega kmeta Kalteneggerja. Kakor je pa čuti, nimajo dosti upanja, da bi dosegli svoj namen. Njih kandidat Morre tudi ni tako vpliven, kakor so mislili. Delajo pa na to, da bi pripravili konservativce, da postavijo kacega druzega kandidata. V tem slučaju bi narodni Nemci v tem okraju kar popustili volilni boj.

Dr. Lueger je bil povabljen v Budjevice, da bode v tamošnjem društvu krščanskosocijalnih delavcev imel govor. To so izvedeli budjeviški Nemci, ki so največ liberalci in so že na kolodvoru s pereatklici pozdravili vodjo dunajskih krščanskih socijalistov. Ko se je peljal v mesto, klicali so mu: „Sram te bodi, farški hlapec, zapeljivec naroda“ in pluvali mu pred voz. Da ga niso varovali Čehi, bi se dr. Luegerju bilo slabo godilo. Na shod so prišli največ Čehi, Nemci so le zunaj razsajali. Nekaj se jih je bilo pač splazilo v dvorano, in bi bili radi s kričanjem govornika prisilili, da utihne. Nič ni pomagalo, da je zagotavljal, da krščanski socijalisti se ne izneverijo nemštvu. Ko je dr. Lueger spoznal položaj, je svoj govor zasukal in bil jako laskav Čehom. Izrazil je nado, da bodo Čehi in krščanski socijalisti še dobri zavezniki Banket, ki se je nameraval prirediti njemu na čast, se je moral opustiti.

Rusija in Avstrija. — Sprejem ruske carske dvojice v cesarskem Dunaju je bil presrčen. Cesar in cesarica ter člani cesarske hiše so preljubeznjivo sprejeli carja in carico. Zaostalo tudi ni dunajsko prebivalstvo. Posetu carske dvojice pripisujejo vsi listi veliko politično važnost. Posebno poudarjajo zelo okoliščino, da je car obiskal najprve našega cesarja. Car namerava obiskati tudi nemškega cesarja in hoče iti tudi na Francosko, pa odločil se je, da mej vsemi najprve poseti našega cesarja Vez, ki je spajala že dlje časa Avstrijo in Rusijo, pa se le zadnja leta ni javno manifestovala, utrdila in popolnila se je zelo s sestankom obeh mogočnih vladarjev. S tem, da sta si gospodarja dveh velikih evropskih držav podala prijateljski roki, utrdil se je močno toli zaželeni trajni evropski mir v blagor narodov.

Rusija. — Zadel je mogočno Rusijo hud udarec. Njen minister unanjih del, knez Lobanov je nagloma umrl dne 29. avgusta. Spremljal je carja na Dunaj. Na povratku z Dunaja v Kijev dohitela ga je smrt. Skušenega voditelja unanje politike bo Rusija močno pogrešala. Pa tudi miroljubni ostali Evropi, posebno Avstriji ga je škoda. Mož je po intencijah svojega gospodarja carja Nikolaja II. bil vesten varuh evropskega miru Pri srcu bila mu je sreča narodov in zato je vedno delal za mirovne in prijateljske odnošaje mej velevlastmi, zlasti je bil naklonjen Avstriji. Lobanov je imel 71 let.

Obrtnija.

Stavbenski red
deželnega stolnega mesta Ljubljane
z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Prostori pri tleh ali pod cestnim nivelom.

§ 42. V novih hišah morajo tla vseh pritličnih prostorov, pod katerimi ni kleti, ležati najmenj 0·30 *m*, ona pritličnih prostorov, pod katerimi so kleti, pa najmenj 0·15 *m* nad cestnim ali dvoriškim nivelom, v poplavnem ozemlju se morajo pa postaviti primerno više.

Stanovanja in delarne pod tem nivelom se morejo dopuščati samo tedaj, če so v svetlem najmenj 3·15 *m* visoke, popolnoma suhe in zračne in če stanovanja z najmenj polovico svetle profilske višine, delarne z najmenj 1·50 *m* mole nad cestni ali dvoriški nivel.

Dvorišče nasproti oknom takšnih stanovanj ne sme biti menj nego 6 *m* široko.

Hlevi in svisli.

§ 43. Hlevi in svisli morajo biti proti ognju varno pokriti, če so pa napravljeni pod prostori za stanovanje pripravnimi, morajo biti oblokani. Ventilacija v hlevu mora biti napravljena tako, da duh od hleva ni nadležen nobenemu delu stanovanja.

Okna proti cesti se smejo narediti samo tedaj, kadar je njih zaklep neprodušen in trajen. Pri hlevih je skrbeti tudi za to, da se tekočine primerno zbirajo in izpraznujejo ali neškodljivo odvajajo.

Svinjaki se v notranjem okraju praviloma ne smejo graditi.

Šupe in vrtne hišice.

§ 44. Dopuščeno je na dvorišču napravljati odprte šupe na lesenih stebrih brez stropa, če so proti ognju varno pokrite. Na meji proti sosednemu zemljišču morajo dobiti poseben požarni zid.

Prostor med vnanjimi stebri ne sme biti opažen.

Praviloma ni dopuščeno zidati lope ali šupe s takšnimi opaženimi vmesnimi prostori in brez strehe varne proti ognju in to sme dopustiti oblastvo samo izjemoma ob nujni potrebi in samo na določen čas.

Takšna poslopja, ki služijo za spravljanje večjih

množin krme, se smejo napravljati samo v unanjem okraji in v osamljeni legi.

Vrtne hišice se smejo tedaj, kadar nimajo kurišč, napravljati iz samega lesa.

Vodnjaki in vodovod.

§ 45. V vsako poslopje, ki je določeno za stanovanje ali redni pomudek ljudij ter leži v okolišimestnega vodovoda, se mora napeljati voda iz tega.

Izjema je dopuščena tedaj, kadar bi se dala voda napeljati samo z neprimerno velikimi stroški. V takšnih slučajih se sme dopustiti, da se naredi vodnjak.

Vodnjaki pa so vezani na pogoj, da se morajo narejati najmanj 6 *m* oddaljeni od greznic in gnojišč in da je možno po kakovosti zemlje priti do vode, primerne zdravstvenim zahtevam.

Vodnjak mora biti do tiste plasti, ki daje vodo, nepremočno obzidan in zid mora sezati najmenj 0·15 *m* nad dvoriški nivel, da zadržuje, da se odvišna voda in pomije ne iztekajo v vodnjak.

Vsak vodnjak mora biti pokrit z zadosti močnim kamenom, ter imeti luknjo, da se more vodnjak prezrakovati.

Stopnice, hodniki in vrhna svetlišča.

§ 46. Vsaka hiša mora biti narejena tako, da se lahko pride izpod podstrešja in iz vseh stanovanj po ognja varnih stopnicah do hišnega uhoda, oziroma pod milo nebo in v klet.

Zategadelj je, kadar je poslopje razsežno, narediti temu primerno tudi po več proti ognju varnih stopnic.

Pri podstrešnih stopnicah morajo podstrešje proti ognju varna vrata ločiti od podzidja. Krila pri stopnicah se smejo samo v podzemlju in v kleti preoblokati. Vzidane stopnje se ne smejo staviti istočasno pri zidanju stopniških zidov.

Dopuščene so nasledne stopniške konstrukcije:

a) Vretenaste stopnice s polnim vretenastim zidom,

b) odprte stopnice na traverzah;

c) stopnice na stebrih s traverzami,

d) prostonosne stopnice.

Zidovje, ki obdaja stopnice, mora biti pri vseh prostonosnih stopnicah najmenj 0·45 *m* močno in stopnje morajo biti najmenj za 0·23 *m* zazidane. Stavbinsko oblastvo pa ima pri takem zidovju v vsakem posameznem slučaju vestno presoditi, če ni treba predpisati debelosti nad 0·45 *m*.

Glavne stopnice morajo biti najmenj 1·30 *m* v svetlem široke ter na vseh prostih mestih imeti iz ognjevarnega gradiva ograjo, ki mora, merjena pravokotno od stopničnega nastopa na smer ograjnega hrbtišča, biti najmenj 0.85 *m* visoka.

Pri prostonosnih stopnicah je ograjo napraviti tako, da se ne more raz njih zdrkniti. Pri podstrešnih stopnicah zadostuje širina 1·0 *m*

Stopnje pri stopnicah ne smejo biti menj nego 0·28 *m* široke in ne nad 0·16 *m* visoke, smejo pa pri stopnicah, ki drže v klet in pod streho, a ne v stanovanja, imeti po 0·25 *m* širok nastop in višino do 0·20 *m*.

Pri zavitih glavnih stopnicah (polžastih stopnicah) mora znašati širina koničnih stopinj, merjena v razdalji 0·45 *m* od stopniškega zidu, najmenj 0·28 *m* in na koničnih koncih najmenj 0·13 *m*.

Uporabljati lesene nosilne konstrukcijske dele pri prostonosnih stopnicah, lesene blazine pri stopniških prostorih i. dr. t. stv. je prepovedano.

Postranske stopnice za zvezo posameznih prostorov, do katerih se more priti tudi po glavnih stopnicah, niso podvržene tukaj omenjenim predpisom.

Kadar naj bi se stopnice razsvetlile z vrhno svetlobo, tedaj mora vrhno svetlišče na vseh straneh stati na zidu ter njegovo ogrodje mora biti docela narejeno iz železa.

Vrhna svetlišča v razsvetljavo drugih prostorov v poslopji morajo biti narejena tako, da niso v nobeni zaradi ognja nevarni zvezi s podstrešjem.

Hodniki v notranjem poslopji, ki posredujejo pravilno zvezo stanovanj z glavnimi stopnicami, morajo biti vsaj tako široki, kakor stopnice, in v kolikor služijo kot podaljšek stopnic ali v obče kot glavne zveze, biti oblokani ali imeti drugačen proti ognju varen strop, pod čemer se razume spodaj stukaturan, zgoraj pa s pomôstom (tlakom) pokrit strop iz tramov ali stropnikov.

Viseči hodniki, ki posredujejo redno zvezo med stanovanji in glavnimi stopnicami, morajo biti najmenj 1·30 *m* široki ter, kadar so leseni, ležati na železnih ali kamenitih blazinah, spodaj biti stukaturani, zgoraj pa imeti proti ognju varen pomôst (tlak). Isti morajo imeti železno, najmenj 1 *m* visoko ograjo, smejo pa biti vrhu tega zaprti z lesenimi stenami, v katere so vdelana okenca.

Praviloma je stopnice napraviti znotraj stavbinskega objekta in samo izjemoma se sme dopustiti, da se z ozirom na krajne razmere napravijo zunaj njega.

(Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

Apno — gnoj.

Apno se lahko rabi v sledečih svojih oblikah za gnoj: 1. žgano apno v kosih, 2. žgano na zraku razpalo apno, apneni pepel iz apnenca, 3. odpadki iz tovarn, 4. apnenske prsti, 5. mavec.

1. Žgano apno v kosih ima navadno v sebi 85 do 95 % apna. Popolnoma samega apna pa ne dobimo iz apnenca, ter je vsak apnenec z nekaterimi drugimi snovmi pomešan. Kosi apna se z vodo namočijo in tako v prah ugaše. Prah se potem pomeša s prstjo. Tako gnojenje je dobro za debelo težko zemljo. Ne povekša le njene apnene množine, ki je potrebna za rast raslin, temveč tudi zrahlja zemljo. Za hektar porabi se dvanajst do 20 meterskih centov apna.

*

Apno se v kmetijske namene na razne načine gasi, ker mora postati prah, ne pa sprejenljiva masa. Zato se ne sme tako z vodo politi, kakor kadar se misli rabiti za zidanje. Najbolje je, če se dene vkupe in posuje s prstjo. Polagamo se toliko navzame pod prstjo vlage, da razpade. More se tudi apno politi z vodo, ali se pa v košari za malo časa pomoči vodo.

Če se pa misli apno rabiti za deteljo, lucerno itd. se mora poprej dalje časa pustiti na zraku, da se navzame ogljikove kisline. Žgano apno zabranjuje narejanje gomoljev, ko vsprejemljejo dušik. Razpalo apno iz apnenca ima v sebi 50 do 60 % apna. Rabi se kakor gori omenjego apno.

2. Iz raznih tovarn se tudi dobi mnogo apnenih odpadkov. To apno se pa mora rabiti z večjo previdnostjo. Pusti naj se poprej nekaj časa ležati na zraku. V sebi ima večkrat škodljivo žvepleno sokislino in žveplene kovine.

4. Apnena prst se rabi, kakor gre za obširna zboljšanja zemlje. S tem se zboljša ilovnata težka prst.

5. Mavec pa dandanes nima več pravega pomena kot gnoj. Pri vsakem apnenem gnojenju je pa treba še dobro z drugim gnojem gnojiti. Samo apneno gnojenje dosti ne koristi.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknik.)

(Dalje.)

Osmo poglavje.

Senca in svetloba.

S priporočilnima pismoma od vojvode Medine Celi-ja ministru financ in od prijorja kraljičinemu duhovniku je Kolumb srečno prišel v Kordovo, kjer je kraljevska dvojica bila v vojnem taboru.

Srce je velikemu Genučanu jako bilo, ko je šel izročiti priporočevalno prijorjevo pismo kraljičinemu duhovniku Ferdinandu de Talavera. Slišal je že, da je kraljičen duhovnik kaj malenkosten človek, in ni prijatelj smelemu vzletu mislij, kateri je bil pripravljen izročiti slednjega svobodnomislečega inkvizaciji, ki se je bila resno vpeljala v Španiji. Ne brez težav je dosegel, da ga je duhovnik vsprejel, in naposled je bil pred Talavero, ki ga je pazno ogledaval od glave do nog.

— Vi imate pismo do mene? — vprašal ga je neprijazno duhovnik. — Bi ga ne bili mogli dati komu mojih ljudij.

— Meni je na tem, da pismo izročim osebno vam, prečastiti oče, pa tudi te zemljevide in zapiske.

— Dajte semkaj.

Duhovnik je razpečatil pismo in je čital semtertja mračno pogledujoč Kolumba stoječega pred njim. Naposled je pismo bilo do konca prečitano.

Brat moj v Kristusu, prijor samostana La Rabida, — spregovoril je Talavera z ostrim glasom, — me prosi, da bi govoril za vas pri njiju veličanstvih. No, žal, jaz kaj podobnega storiti ne morem. Mari morem jaz sedaj vznemirjati kralja in kraljico, ki sedaj napenjata vse sile, da uničita hudobne Mavre, Mulo in Mohameda, Boabdilja? Mari je mogoče, da bi v takem času mogel odvračati kraljevo zanimanje in prositi sredstev za usresničenje načrtov neznanega mornarja, — načrtov, ki so poleg tega še jako sumljivi in fantastični...

— Ko so pa vendar osnovani na istinitih dejstvih — rekel je dostojno Kolumb.

— Jaz zmatram za istino, — odgovoril je kraljičin duhovnik, — kar se vjema s svetim pismom, in nikakor ne morem priznati za resnico fantastičnih načrtov, ki naravnost nasprotujejo krščanskim verskim resnicam!

— Nasprotujejo krščanskim resnicam?! — zaklical je Kolumb, in uprl v patra svoje blesteče oči. — Vi se hudo motite v tem slučaju. Moji načrti merijo na razširjenje krščanstva mej neverniki in blaginjo cerkve in zatorej ne morejo nasprotovati svetemu pismu, tej opori vsakega kristijana!

Odločnost in globoko prepričanje, ki ste zveneli v Kolumbovih besedah, sta porazili patra. Še jedenkrat je radovedno ogledal Kolumba in njegovo slabo obleko, potem pa suho rekel:

— Jaz se ne morem smatrati za nezmotljivega, ne morem čitati v srcu človeka, v kolikor se vjemajo besede njegove z mišljenjem srca, — jaz stvar prepuščam sveti sinodi, ki bo začela svoje delo v slavo in rešenje države. Jedino, kar morem reči, je, gospod, — da sedaj ni pravi čas, da bi vznemirjali veličanstvi s takimi načrti, kakor je vaš. Počakajte ugodnejšega časa!

— Vi vsaj ne hočete prečastiti oče, — zaklical je Kolumb z dostojnostjo, katera ga ni nikdar zapustila, — odvrniti njiju veličanstvi od presojevanja mojih načrtov? Jaz jih že gojim 18 let in zdaj naj še čakam na nedoločen čas.

Patrovo čelo se je zmračilo.

— Povedal sem že vam, kako mislim, — in če tudi nerad razžalim svojega tovariša prijorja samostana Rabida, vendar bodete morali počakati... Sedaj so na vrsti važnejše stvari, katerih ni mogoče odrivati. Pridite drugi pot in tedaj bodemo videli, kaj bode mogoče storiti.

— Jaz se torej ne morem zanašati na vašo daljšo podporo in moram prepustiti nebesom, da razvnamejo plamen te resnice, ki je zvišje položena v mojo dušo.

S temi besedami se je Kolumb poklonil duhovniku in pripravil se na odhod. Pater je začudeno gledal za njim. Tako samozavest pri taki revni obleki!... To je čudno nepojasnjivo.

— Um se je zmešal temu Genučanu od vednega premišljevanja o jednem in istem predmetu, — mrmral je menih, kimajoč z glavo. — Zmešalo se mu je od domišljije, in smatra se za orodje božje previdnasti! Hočem li o njem poročati kralju in kraljici? To je vprašanje!... Ne, ni treba... Počakam naj, da pade Granada in jaz postanem granadski nadškof... Tedaj bode še le čas pečati se z zemljepisnimi hipotezami Genučanovimi in mojega tovariša rabidskega prijorja!...

Samogovor patrov je pretrgal prihod jednega samostanskih slug.

— Njega kneževska milost, nadškof toledski, Peter Gonzales de Mendoza je ravno kar prestopil prag samostana.

— Nadškof toledski! To je imeniten gost, treba ga je brez odlašanja vsprejeti.

Pater še ni mogel oditi iz sobe, ko se vrata široko odpro in notri pride postaven mož v oklepu in orožju, kar je jako nasprotovalo z rudečo obleko prelatovo. Smelo in ponosno je šel toledski nadškof k kraljičinemu duhovniku, kateri si je prizadeval prijazno ga vsprejeti.

— Vaša svetlost, skazali ste mi preveliko čast... začel je Talavera nizko se klanjajoč.

— Pustiva ljubeznjivosti za drugi pot. Vidite, da sem zamenjal škofovsko palico s kopijem in kot priprost vitez prišel v Loho za kraljem, da dobim ž njim slavno zmago križa nad polumesecem. Mavriška Loha je pala in nadejamo se bolje, kakor koli, da vzamemo Granado.

— Loha li je v naših rokah?

— Da, vzeli smo jo. Žal, da smo jedva odpraznovali zmago, kar pride novica, da se je Galicija spuntala pod vodstvom grofa Lemosa.

— To je jako žalostna novica.

— Seveda. Čuditi se moramo, s kako odločnostjo kraljeva dvojica zasleduje svoje smotre. Nedajoč si odpočitka, kralj in kraljica hitita povsod tja, kjer je treba njiju prisotnosti. Dokler kralj ostane v Lohi, misli kraljica potovati v Salamanko, da bode osebno vodila oboroževanje vojske za pomirjenje Galicije.

Vi jo bodete spremljali kot duhovnik in jaz vam moram odkritosrčno povedati, da...

Roka nadškofova je mej razgovorom prijela zemljevid Kolumbov, priložen k pismu rabidskega prijorja, katerega je pustil Kolumb pri kraljičinem duhovniku.

— Ej, — pretrgal je svoj govor, — kako umeten načrt zemlje v podobi dveh polukrogel. Jako umetno! Jaz bi ne bil mislil, da se vi zanimate za zemljepisje in pripadate k privržencem nove hipoteze, ki naravnost nasprotuje naukom sv. Laktancija.

— O, vaša svetlost, kako morete o meni kaj tacega misliti! Kako zvezo more imeti Ferdinand de Talavera z domišljijami nekega sanjača, ki je prinesel te črteže s pismom rabidskega prijorja, v katerem me poslednji prosi, naj sporočim te domišljije njega veličanstvu.

— Kakšne domišljije so pa to? — vprašal je nadškof, ki se je jel za stvar zanimati.

— Njiju veličanstvi hoče obogatiti še z jednim kraljestvom.

— Kraljestvom?! Vi govorite v ugankah.

— To je fantazija Genučana, kateri se imenuje sam Kolumb. Misleč, da je zemlja okrogla, hoče jo obiti od zapada proti vzhodu. On se nadeja, da tako najde krajši pot v Indijo in v neomejenem morju neznane nam dežele in otoke z neizmernimi zakladi. Vse obeta prinesti v dar kroni kastilski in aragonski, ako njiju veličanstvi dasta sredstev, da se izvrši ekspedicija za njegova odkritja.

— To je jako lepo! Vojna je izpraznila kraljevsko blagajnico. Tako odkritje bi proslavilo njiju veličanstvi in napolnilo državno blagajnico!

— Seveda, če se načrti Genučanovi posrečijo, — rekel je kraljičini duhovnik. — Toda njegova teorija nasprotuje naukom svetih cerkvenih očetov in zato bi bilo dobro, da se poprej predloži v pregled duhovskemu sodišču najsvetejše inkvizicije in se še le potem sporoči kralju in kraljici...

Ko sta se nadškof in kraljičin duhovnik pogovarjala mej seboj, je Kolumb potrtim srcem šel po ulicah; zatopljen v misli, ni se nič menil, kaj je okrog njega, kar ga nakrat pokliče znani glas:

— Gospod Kolumb, ste li vi?

— A, gospod Dijego! Vi ste se torej srečno rešili napada Mavrov?

— Da vsled vaše prebrisanosti in pogumnosti!

— A gospa Beatrisa?

— Ona se je tudi rešila in iz vsega srca želi videti vas.

— Je li gospa Beatrisa sedaj v Kordovi?

— Žal, da je ni. Kraljica potuje jutri v Salamanko in gospa Beatrisa je odšla s kraljevsko nadzornico markizo Mojo, da vse pripravita za njen prihod. Pa povejte, gospod Kolumb, kako ste se rešili, in kako da vas najdem v Kordovi.

— Kako sem se rešil, gospod Dijego? To bi bilo dolgo pripovedovati, a v Kordovo sem prišel poganjat se za uresničenje svojih načrtov, kar pa žal slabo kaže.

In Kolumb je v kratkih besedah opisal svoje neuspehe in žalostni uspeh obiska pri kraljičinem duhovniku.

— In to pismo vojvode Medine Celija, — bode najbrže imela ravno tak uspeh.

— To pismo je adresovano na ministra financ Alonza de Kvintanilja.

— Kaj je pa zaradi tega?

— Mari ste pozabili, da ste z nevarnostjo za

lastno življenje branili pred razbojniki njegovega ljubega sina Ferdinanda?

— Mari je bil Ferdinand sin finančnega ministra?

— Seveda, gospod Kolumb.

— To so tako žalostni spomini, da mi gotovo ne zagotove prijaznega vsprejema.

— Vi se motite, gospod! Kolikor jaz vem, se vas starec s hvaležnostjo spominja in sedaj, ko izročite to pismo, in Beatrisa porabi za vas ves svoj upliv, bode vaš uspeh zagotovljen. Zato pa treba iti v Salamanko, kjer sta sedaj Kvintilija in Beatrisa Hočete iti z menoj?...

Po jednotedenski poti sta Dijego in Kolumb prišla v Salamanko. Prvi je takoj predstavil potnika Kvintanilji, kateri ga je zares vsprejel z očetovsko prijaznostjo...

— Kar morem jaz storiti v vašo korist, storil bodem vse — mu je goreče zatrjeval minister. — Samo malo morate počakati. Kralj in kraljica sta tako preobložena z različnimi poročili in predlogi, da bi vsprejela vaše načrte le z nezaupanjem. Ne obupajte, gospod! Kralj Ferdinand je dober poznavalec ljudij in bode dobro presodil vas in vaše načrte. Človek, ki postavi v nevarnost življenje za koga druzega, kakor ste vi storili za mojega sina, se ne bode bavil s sanjarijami, — kralj to razume in bode ocenil vaše zasluge.

— Blagorodni gospod, vi me zmešate z nezasluženimi pohvalami.

— Ne, gospod, jaz ne govorim praznih fraz. Vi ostanete pri meni in se podrobno dogovoriva o vsem.

Kolumb je vsprejel gostoljubni predlog s srčno hvaležnostjo.

— No, gospod, zaklical je Dijego, ko sta bila sama v jako lepi sobi, katero so odkazali Kolumbu v hiši Alonza de Kvintanilja, — mari nisem imel prav? Mari Alonzo ni istiniti vitez?

— Da ga blagoslovi presveta Devica! Kako hočem vas zahvaliti za vašo dobroto do mene?

— Mene zahvaliti, gospod? Zakaj pa? Uslugo za uslugo! Pa hitiva k gospej Beatrisi; kako bode vesela, videti vas nepoškodovanega in zdravega!

Odpravila sta se, in kmalu sta prišla do bivališča markize Moje.

— Morava li videti gospo Beatriso? — vprašal je Dijego de Arana jednega služabnika.

— Gospa Beatrisa sprehaja se po vrtu in takoj jej sporočim o prihodu gospodov...

In služabnik se je hotel oddaljiti.

— Počakaj, dragi moj! — zaklical je Dijego za njim. — Midva sva dobra gospejina znanca, celo sorodnika in če nama pokažeš pot, hočeva presenetiti gospo s svojim prihodom.

Sluga se je obotavljal.

— Bojim se, da bi se gospa ne jezila, — opomnil je. Gospoda naj rajši...

— Ne boj se, — pretrgal mu je besedo Dijego in dal mu v roko zlat denar. — Midva prevzameva vso odgovornost!

Pogled zlata je imel mogočen vpliv. Sluga se je globoko priklonil in šel naprej kazoč pot. Kmalu so prišli v lep park.

— Še jedenkrat te zahvalim, zaklical je Dijego. — Sedaj sama najdeva pot in poiščeva Beatriso.

— Kakor vam ugodno gospoda, samo potegnite se zame, ko bi markiza de Moja se kaj name jezila.

Le brez skrbi bodi, ničesa se ti ni treba bati! — rekel je Dijego.

Sluga je odšel.

Sedaj je šlo za to, da najdeta gospo Beatriso v tem laberintu stezic. Pojdiva najprej, gospod Kolumb, zanašajoč se na svojo srečno zvezdo.

— Prešla sta nekoliko drevoredov pa brez uspeha in hotela sta se že vrniti, kar je Kolumb zagledal neko damo sedečo na klopi v nekem prečnem drevoredu.

— Poglejte, Dijego, ondu sedi neka dama.

— Ona je. Približajva se jej, ne da bi kaj opazila. To se bode čudila!

— A Beatrisa bi se utegnila prestrašiti, — rekel je Kolumb.

— O, ona ne spada mej bojazljivce! — Pojdiva, pojdiva!

Kolumb je šel za Dijegom. Beatrisa je zamišljeno sedela v senci palm. Lahko jutranjo obleko zapeta prav do grla, malomarno ogrnen v dragoceno kožuhovino obšit plašč sta še očitneje kazala njeno lepoto. Lepe črne kite, ki so se vile izpod pokrivala in melanholičen pogled njenih velikih očij so spominjali na Matere Božje italijanskih mojstrov. Presenečena Kolumb in njegov potnik sta se ustavila...

V tem je pa Beatrisa, ne meneč, da jo kdo opazuje, raztreseno črtala s tanko palčico nekake podobe po pesku. Nakrat je pala nekoga senca na stezo, katero je solnce obsevalo, Beatrisa je hitro privzdignila glavo in opazila oba tovariša.

— Krištof! — se jej je izvil glasen glas iz prsi.

Kolumb je nehote se zganil. Jeli prav slišal? Ne, ne!... Dijego je pa presenečen gledal na svojo sorodnico, katero je pri nepričakovanem pojavenju Kolumba povedala svojo tajnost, in sedaj stala mirno, in kakor bi se sramovala oči povesila na zemljo.

Naposled je premagala svojo bojazljivost in trdno pogledala Kolumba in se veselo nasmejala.

— Gospod Kolumb, — zaklicala je ljubeznjivo, oprostite moje čudno vedenje in pripišite je začudenju, ko sta tako nepričakovano prišla! To je gotovo si izmislil moj bratranec, ki je prijatelj vseh mogočih presenečenj.

— Oprostite, oprostite, mojo nerodnost, — odgovoril je Dijego, ki je bil v zadregi, — jaz sam čutim...

— Dobro, dobro, — je smejajoč se pretrgala njegova opravičevanja; ko smo dobili našega rešitelja, ne smemo biti prestrogi.

Kolumb je silno razburjen vedno molčal, a ni obrnil oči od Beatrise. Še le, ko se je poslednja obrnila naravnost k njemu, mogel je spregovoriti.

— Povejte hitro, hitro, kako se je vam posrečilo, rešiti se — zaklicala je.

— Le vprašajte, gospa Beatrisa, — odgovoril je Kolumb. Povedati vam hočem vse, kar se vam zdi vredno zanimanja.

— One, gospod, povejte sami podrobno vse. Jaz hočem vedeti vse . . . vse!

— Vse? — ponovil je tiho Kolumb, ki ni mogel obrniti svojih oči od Beatrise.

Ta bister pogled je zopet vzbudil rudečico na Beatrisinih licih in ona je v zadregi povesila oči.

To je zapazil Dijego, a ni bil niti ljubosumen niti jezen na Genučana, katerega je sam semkaj pripeljal . . .

— Povejte gospej vaše dogodke! — je rezko pretrgal neprijetno molčanje.

Kolumb se je naposled premagal in začel je goreče in naudušeno pripovedovati. Ko je končal, je Beatrisa, ki ga je poslušala z velikim zanimanjem, obrnila se k njemu z novim vprašanjem, prizadevajoč še izvedeti vse podrobnosti njegovih prizadevanj za uresničenje načrtov svojih.

— Da je Alonzo de Kvintanilja vam odprl svojo hišo, in to je seveda velik korak k uspehu, a vsa naša prizadevanja bodo vendar zaman, ako ne premagamo kraljičinega duhovnika Ferdinanda de Talavero.

— „Mi ne zmagamo!“ — zaklical je Dijego zmajajoč z glavo. — Pa vi, gospa Beatrisa, gotovo ne morete ničesa storiti.

— Tako mislite, gospod Dijego? Morda se pa motite? . . .

— V vsakem slučaju se ne spodobi plemeniti kastilski dami mešati v take stvari, katerih rešitev spada razsodbi učenjakov, — je opazil Dijego ne brez jeze.

— A še nespodobneje je, da blagorodna dama vsprejema posete kavalirjev brez nadzornice! — zaklical je za hrbtom star ženski glas.

— Oh, teta markiza! — rekel je Dijego, ki je stopil k starki in jej poljubil roko. — Vi, draga teta, bodete pač oprostili, da sem se predrznil proti vsem pravilom dostojnosti, semkaj pripeljati gospoda Kolumba, ki je nam rešil življenje? Beatrisa ne zasluži očitanja, jaz sam sem kriv in pripravljen sem pretrpeti zasluženo kazen.

No, dobro, Dijego, — odgovorila je markiza in omehčal se je njen nevoljni obraz. — Vsekako bi bilo bolje, ko bi ne rušili zakonov svetovne spodobnosti. — Oh, to je gospod Kolumb?

Radovedno je pogledala Kolumba; revna njegova obleka ni mogla vzbujati velikega spoštvanja do njega, a ozirajoč se na njegovo vedenje, je prijazno mu prikimala z glavo.

— Vi gospod, vedno lahko računate za našo hvaležnost. Obrnite se k mojemu dvorniku, on poračuna z vami.

— Teta, markiza, — zaklical je Dijego in pretrgal jej besedo.

— Gospa markiza de Moja! — je prestrašeno zaklicala Beatrisa.

— Vpokojite se otroci? — opazila je markiza.

Gospodu je potrebna hvaležnost bolje gmotna, nego samo besede. Ni li tako gospod?

— Seveda gospa markiza bi imela popolnoma prav, ko bi imela opraviti s človekom, katere se ceni po denarjih, odgovoril je Kolumb z dostojnostjo. Oprostite, imam malo časa in zatorej se poslavljam.

Hladno se je poklonil markizi, potem se je pa obrnil k Beatrisi.

— Oprostite, blagorodna gospa, če sem jaz dal povod, da so vas karali. Nadejam se, da mi ohranite prijazen spomin, če tudi morda ne prestopim več praga te hiše. . . .

— Ne govoriti tako, gospod Kolumb! — prosila je Beatrisa. Teta ni vedela . . . .

Do globočine srca vznemirjeni Kolumb je v tem že šel k izhodu parka. (Dalje sledi.)

Novice.

Občni zbor Družbe sv. Cirila in Metoda

(Dalje.)

Blagajnik gospod Koblar je pa poročal o denarnem stanju društva. Dohodkov je družba imela 21.951 gld. 40 kr. Doneski podružnic so znašali 6991 gld. 64 kr., pokrovitelinina 1858 gld. 63 kr., podpora kranjskega dež zbora 1000 gld., podpora občinskega sveta ljubljanskega 500 gld., darila 22 slovenskih posojilnic 728 gld. 42 kr., dar prijateljice koroških Slovencev 4000 gld., darovi za družbo sploh 1138 gld. 63 kr., darovi za velikovško šolo 11.599 gld. 79 kr. Časniki so nabrali 3788 gld. 20 kr., nabiralniki so dali 163 gld. 2 kr., Mohorjani so dali 19 gld. 5 kr., volila znašajo 295 gld. 92 kr. obresti od naložene glavnice znašajo 209 gld. 42 kr., za prodane knjige se je dobilo 79 gld. 35 kr., razni dohodki znašajo 19 gld. 30 kr. Stroški so značali 32.908 gld. 17 kr. Za šolo na Tržaškem se je izdalo 6235 gld. 42 kr, za šole v Gorici in okolici 3100 gld, za šolski vrtec v Mariboru 743 gld. 51 kr., za šolski vrtec v Celju 456 gld. 52 kr., za šolstvo na Koroškem 170 gld., za šolstvo na Štajerskem 209 gld., na Kranjskem 100 gld., za šolsko poslopje v Trstu 8044 gld., 76 kr., za šolsko poslopje v Velikovcu 12.077 gld. 30 kr., za knjige 441 gld. 62 kr., za „Vestnik“ 361 gld., za razne tiskovine 127 gld, nagrade 240 gldi, stroški za nabiralnike, poštnino itd. 596 gld. 52 kr. Primanjkljaja je družba imela 10.951 gld. 73 kr.

Blagajnik g. Koblar je na to nadaljeval: Ako primerjamo dohodke 1895. leta z onimi prejšnih let, radostno opazimo, da celo v potresnem letu požrtvovalnost Slovencev za plemenito brambo narodne stvari ni opešala, ampak nadkrilila

vse naše nade. Letošnje blagajnikovo poročilo je tedaj še jako ugodno, dasiravno je v njem govorjenje o primanjkljaju.

Izredna lepa podpora, katero je naklonila prijateljica koroških Slovencev, znaša 4000 gld., a tudi brez nje je imela družba deseto leto svojega obstanka 2000 gld. več dohodhov, kakor l. 1894. in sploh več, kakor katero sl bodi leto poprej.

Ker je že IX. zvezek „Vestnik“ prinesel vsote, katere so darovale posamezne podružnice l. 1895., in ker je ravno kar izdalo društveno vodstvo precej obširni tiskani poročili o izvrstnem delovanju moških in ženskih podružnic v zadnjih dveh letih, dovolim si li posebej omenjati, da sem primoran tudi jaz vreči par zrnic kadila na slavo za družbo vnetim narodnim gospem in gospicam. Zgodi naj se, kakor je rekel g. tajnik v poročilu, podobi suhih številk.

Mej podružnicami, ki so lansko leto nabrale večje vsote, kakor predlanskim, jih je na Kranjskem 26 in mej njimi je 9 ženskih podružnic, druge so večinoma mešane; mej napredujočimi 10 štajerskimi podružnicami je jedna ženska; Korošci še nimajo probujenega ženstva (vzbujati je bode začela naša velikovška šola, ko je bode začela podučevati v maternem jeziku); zate se pa bolj postavljalo dame na Goriškem in v Trstu, kjer je mej 10 podružnicami, katere so se lansko leto posebno odlikovale 8 ženskih podružnic. Dobro vemo, kaj se pravi, pobirati denar, če tudi v dobre namene pri ljudeh, vemo kako je treba včasih marsikatero grenko požreti od neprijateljev in polovičarskih prijateljev, da ni žalostnih posledic Zato pa veljaj vsem družbinim članom in še prav posebno Vam, neutrudljive blagajničarice in neupogljivi blagajničarji pri naših podružnicah in Vam vsem, ki nabirate denar za družbo, za obilni trud in požrtvovalno, vsem dobrim Slovencem, lahko rečem iz srca kipeča: prisrčna zahvala in v nebo doneča slava!

Spela podružnic letos ne bodem našteval, ker Slovenci zadnji čas delamo že toliko šuma po svoji domovini in po vsi Avstriji, da bode kmalo le malo krajev, ki bi bili brez narodne zavesti in bi se mogli prištevati narodno spečim. Da more družba dostojno odbijati ljute naskoke sovražnikov na naše narodne svetinje, potrebuje še mnogo municije. Dobrovoljno jej je lani v ta namen priskočilo na pomoč 19 pokroviteljev z lepo vsoto 1858 gld. 63 kr. Bog živi te rodoljube in jim obudi mnogo posnemovalcev mej imovitimi rojaki! Kakor že več let poprej, tako je prejela družba tudi v minolem letu od visokega deželnega zbora kranjskega 1000 gl. in slavnega zastopa mesta ljubljanskega 500 gld., za kar jima izrekamo iskreno zahvalo. Tudi število slovenskih hranilnic in posojilnic, katere so velikodušne odprle svoje blagajnice v podpore naše družbe, se je pomnožilo. Njih imena in darila čitate v tedenskih izkazih društvenega blagajništva po časnikih. Slovenci, držite se teh zavodov, ti so naši!

Slovenski časniki niso samo radovoljno prinašali objav vodstvo in dohodkov društva, ampak slavna uredništva so tudi sama nabirala darove in jih pošiljala glavnemu blagajniku. Nabrali so časniki te-le vsote: „Mir“ 2271 gld. 60 kr. „Slov. Narod“ 1316 gld. 51 kr., „Slovenec“ 116 gld. 50 kr. „Danica“ 42 gld. 50 kr., „Slov. Gospodar“ 21 gld. 62 kr, in „Domovina“ 19 gld 50 kr. Prav lepo zahvalim za nesebični trud vse gg. urednike teh listov in pravično se mi zdi, da z ozirom na težo navedenih številk še posebno pohvalim gosp. Alojzija Legata v Celovcu in gosp. Josipa Nollija v Ljubljani. (Daljc sledi.)

— **Župnikom v Stariloki** je imenovan preč. gospod Frančišek Kumer, dekan na Vrhniki.

— **Blagoslovljenje in otvoritev** gasilnega doma v Radovljici se je vkljub neugodnemu vremenu dne 30. avgusta završila prav dostojno ob mnogobrojni udeležbi. Za novi dom si je stekel največ zaslug načelnik gasilcev radovljiških gosp. Hugon Roblek, v priznanje čemar so mu gasilci vzidali v domu primerno spominsko ploč o.

— **Riharjeva slavnost** dne 25. avgusta v Polhovemgradcu se je ob navzočnosti mnogih rodoljubov završila najlepše. Slavnostni govor je imel preč. g. profesor Ant. Kržič, ki je v lepih besedah slikal zasluge Gregorja Riharja za slovensko pesem

— **Podpori.** Poljedelsko ministerstvo je mokronoški kmetijski podružnici dovolilo 500 gld. podpore za napravo vzornega vinograda ter obljubilo brezplačno potrebno trsje. Za nakup sveta, za napravo sadjarske šole pri sv. Marjeti je ministerstvo dovolilo 200 gld. podpore.

— **Kmetijska družba kranjska** priredi dne 15. okt. v Novem mestu izredni občni zbor, na katerem se bodo razpravljala zgolj vinograjska vprašanja.

— **Vspored** za odkritje spominske ploče slikarjema Janezu in Juriju Šubicu dne 8 sept. v Poljanah se je določil nastopno. Ob $8^1/_2$ uri odhod iz škofjeloškega kolodvora na vozeh. Pozdrav v Poljanah po gosp. županu. Sv. maša v farni cerkvi ob $10^1/_2$ uri, slavnostni govor čest g. drž poslanca Anton Koblar ja, odkritje in blagoslovljenje spomenika po domačem g. župniku. Obisk rojstne hiše umetnikov. Banket ob 1. uri pop. v gostilni gosp. Čadeževe. Ob 5 uri pop. čaj pri gospej dr. Ivan Tavčarjevi na Visokem. Ob 6. uri odhod na škofjeloški kolodvor. Petje oskrbi iz prijaznosti sl. akademiško društvo „Sava“. Slavnost se vrši ob vsakem vremenu.

— **Podružnica sv. Cirila in Metoda** in čitalnica v Šiški priredita na Mali Šmaren dne 8. septembra na Vodnikovem rojstnem domu pri Žibertu v Zgornji Šiški vrtno veselico.

— **Društvo »Pravnik« v Ljubljani** priredi v nedeljo dne 6. t. m. izlet v Divačo.

— **Novo vladno poslopje v Ljubljani.** Dela za zgradbo novega deželno-vladnega poslopja v Ljubljani so že razpisana. Ponudbe je vložiti do konca septembra. Stroški so proračunjeni na 200 000 gld Stavba se ima izročiti svojemu namenu s 1. avgustom 1898.

— **Prvo splošno kolesarsko društvo v Ljubljani** je naslov novemu bicikliškemu društvu, ki se je osnovalo v Ljubljani.

— **Klub slov. biciklistov »Ljubljana«** priredi v nedeljo dne 6. septembra iz Ljubljane na Vrhniko dirko.

— **Mrtvega našli** so minoli teden pod planino Svečico 36letnega krčmarja Andreja Noč-a iz Koroške Bele. Mož je ponesrečil. Spodtaknilo se mu je najbrže in je pal v propad in se ubil.

— **V smrt na vešalih** obsodili so dne 23. avgusta pri ljubljanskem porotnem sodišču 26letnega hlapca Janeza Kristana iz Hotavelj, ker je ustrelil svojega gospodarja Matija Platiša v Bašlju.

— **Nesreči.** Dne 30. avgusta dopoludne povozil je pred frančiškansko cerkvijo v Ljubljani hlapec Janez Kamnar iz Dobrunj 60letno prodajalko nogovic Lizo Kavčič. Hlapec je bil pijan in je jako hitro vozil. Z ojesom je zadel nesrečnico v glavo in jo prav težko ranil. — 68letni kovač Janez Lotrič, je dne 31. avgusta popoludne tako nesrečno zašel na Tržaški cesti med tri ondu vozeče vozove, da je padel in mu je vozno kolo šlo preko glave. Mož je zelo poškodovan.

— **Požar** je uničil dne 31. avgusta zvečer novo hišo Jere Ločnikar na Hauptmanci. Prihiteli so gasit ljubljanski gasilci, a niso mogli blizu, ker je bila vsled vednega deževja vsa okolica hiše pod vodo. Pod streišjem je bilo spravljeno tudi več krme, ki je seveda tudi pogorela. Hiša je bila lesena in znaša škoda do 1000 gld.

— **Utonil** je na Petkovcu nad Logatcem dijak Karol Križaj iz Trsta. Deček je bival pri svojih sorodnikih na počitnicah, a je pri kopanju utonil.

— **Utonil** je v Kolpi devetletni Franc Simčič iz Radovič pri Metliki. Plaval je z ednega brega na drug breg po čoln, a v sredi pota je zginil pod vodo. — V Tunjicah pri Kamniku je utonil v neki jami, napolnjeni vsled deževja z vodo, 2letni sin posestnika Koželja.

— **Požar.** V Rutah na Koroškem je dne 17. avgusta v ponedeljek, ob 8. uri zjutraj začelo goreti pri Hribnjaku. Pogorelo je skedenj in hiša. Opravo in živino so rešili. Zavarovani so bili za pohištvo in tudi za snopje.

Klanje v Carigradu.

Minoli teden v četrtek je neka tolpa udrla v Carigradu v turško banko. Kakšen namen je imel ta napad še ni povse pojasnjeno, kajti poročila iz Carigrada niso povse zanesljiva. Posebno se turška vlada prizadeva, da bi svet prepričala, da so ta napad prouzročili Armenci, ki so nevoljni, da Turčija v Aziji ne vpelje nobenih preosnov in da je odstranila armenskege patrijarka Izmirljana, ki je bil pri ljudstvu priljubljen, ker se je upal tudi zanj potegniti.

Mnogo verojetnejše je, da so ta napad najeli Turki, da so imeli povod napasti Armence. V Carigradu je tudi mej Armenci več malopridnežev, katere je najela turška policija, da so napali banko. Neko poročilo pa celo pravi, da banke niso napali Armenci, temveč armenski Kurdi, katerih je sedaj mnogo v Carigradu. Vsekako je čudno, da je turška vlada rada dovolila tem napadovalcem svoboden odhod na neki zasebni ladiji, ko bi jih vojaki vendar bili lahko obkolili in bi se proti njim bila začela preiskava. Turški vladi bi bilo moralo biti na tem, da popolnoma pojasni, kaj so zarotniki nameravali, če imajo še kaj zaveznikov, če se ni morda bati vstaje v Armeniji sami.

Pa bodi kakor koli, toliko je gotovo, da je ta napad bil le nedolžna demonstracija. Denarja v banki se ni nikdo dotaknil, celo uradnike so pustili. Govori se, da so iz bančnega poslopja Armenci streljali na policijo, a se nič ne ve, da bi bil kdo ubit, torej je verojetno, da so streljali le v zrak.

Čudno je pa, da se je nakrat po vsem mestu in predmestjih izvedelo, da so Armenci napali banko. To je ravno tako, kakor bi bil kdo nalašč razširjal to novico in jo pretiraval. Skoro ob istem času so po vsem mestu začeli pobijati Armence, kakor na povelje. Razni turški postopači jeli so pobijati in klati Armence ter ropati. Policija se pa ni nikjer prikazala, vojaštva pa tudi ni bilo iz vojašnic, da si je bil boj po vsem mestu in da so celo zastopniki velevlastij zahtevali vojaško pomoč. Vojaški poveljniki o vsem pobijanju niso ničesa hoteli slišati. Inozemske ladije so morale izkrcati pomorščake v varstvo veleposlanikov, poslanikov in konzulov. Posebno je pa čudno, da je raznovrstna turška druhal največ prihajala oborožena. Domneva se, da je policija razdeljevala orožje mej razgrajače. Seveda se ne ve, če je turška vlada sama to klanje prouzročila, ali so pa policija in vojaški poveljniki se mej seboj dogovorili. Morda so hoteli mohamedanci nekoliko pritiskati s tem na sultana, da bi se ne udal zahtevam kretskih kristijanov.

Začelo se je strašno klanje po ulicah in po hišah. Armenci so napravili barikade in se za njimi branili. Hiše so zaprli in na napadovalce streljali skozi okna. Drugi so bežali v cerkve in evropske konzulate, nekateri so pa na ladijah pobegnili. Po nekaterih ulicah je bilo na kupe ljudij pobitih. Posebno so pa Turki lomili v armenske prodajalnice in vse oropali. Ljudi, ki so jih v njih, našli so pa pobili. Pa tudi tiste prodajalnice inozemcev so oropali, v katerih službujejo Armenci. Skoro je bilo podobno, da so Turki ta nemir prouzročili jedino zaradi tega, da so mogli ropati. Kdo ve, če ni policija imela svojega dela od ropa.

Koliko so škode napravili, koliko ljudij pobili, se ne ve. Govori se, da je kacih 10.000 Armencev mrtvih. Turki so mrtvece po ulicah vlačili in na vozovih vozili in metali v morje.

Dragoman ruskega poslaništva je videl Turka, ki je ubil Armenca. Dragoman, ki je imel nekaj svojih ljudij pri sebi, je prijel ubijalca in peljal ga na policijo. Na policiji so pa rekli, da ga ne sprejmo, ker ne verjamejo, da bi ta Turek bil zares Armenca ubil. Dragoman ga je sedaj peljal na rusko veleposlaništvo, in tu se je pokazalo, da je ubijalec služabnik iz sultanove palače, kar pač kaže, da so Turki morili na višje povelje.

Poboji v Carigradu so se ponavljali več dni. V tem je pa mohamedansko ljudstvo precej podivjalo in sultan se je začel bati, da ljudje napadejo njegovo palačo. 15.000 vojakov se je zatorej postavilo na stražo pred sultanovo palačo.

Armenci so v Carigradu bili v večjem številu hišniki in vratarji. Sedaj skoro povsod manjka vratarjev, kajti so zginili. Najbrž so Turki jih pobili. Armenci skriti po cerkvah pa sedaj veliko lakoto trpe, kajti ne upajo se na ulico. Kako so predrzni Turki, se vidi iz tega, da je Turk za Armencem tekel celo v vežo švedskega poslaništva in ga ondu ubil. Poslanik se je seveda zaradi tega pritožil.

Policija pa sedaj preiskuje armenske hiše. Kjer najde kaj orožja, pa vse zapro. Slednji dan gonijo dolge vrste uklenjenih Armencev po carigrajskih ulicah v ječe. Turški pouličnjaki se nesrečnikom pri tem posmehujejo. Nastavila se je posebna komisija, ki bode sodila vse zaprte. Sestavljena je seveda tako, da bodo največ le Armenci obsojeni. Turkom so pa Armence pobijati pomagali tudi židje. Židje so jezni na Armence, ker jim konkurirajo v trgovini.

Sedaj, ko je pobijanje že pri kraju, je verski poglavar mohamedanski prepovedal turškim dijakom, da morajo biti doma in ne smejo hujskati ljudstva. Vse Armence, ki so bili v državni službi, so odpustili. Inozemskim poškodovancem je obljubil sultan iz lastne blagajnice povrniti škodo. Tudi v nekaterih drugih mestih so Turki pobijali Armence, a ni točnih poročil. Povsod jih pa zapirajo.

— **Svet se udira.** V Mostu na Češkem, kjer se je lani podrlo več hiš, ker se je svet sesedel in se je nedavno tega primerila manjša nesreča, se je svet zopet začel sesedati. Na neki hiši prav blizu mesta, kjer je bil doslej svet trden, so nastale velike pokotine. Dotična hiša se je na jedni strani že jela udirati. Prebivalstvo je v velikem strahu.

— **Dober odgovor.** Li-Hung-Čang, mogočni madarin in podkralj kitajski, ni se nasrkal o svojem potovanju po Evropi „uglajene kulture", ampak ohranil si je svojstvo, koje je greh v očeh našega „omikanega sveta" in smrtni greh v očeh — diplomacije. To lepo svojstvo Li-Hung-Čanga je namreč na Kitajskem visoko cenjena čednost, da človek pove to, kar misli, kar mu je na srcu. — Te dni obiskal je Ling-Hung-Čang slovečo angleško umetnico, slikarico mis Mortlock. Kitajski dostojanstvenik zabaval se je z umetnico, poplavivši jo po svoji navadi z najrazličnišimi vprašanji. Slednjič je vprašal kar naravnost: „Gospodičina, koliko ste stara?" Priletno umetnico spravilo je to vprašanje v veliko zadrego, kajti v nje ateliriju bilo je prisotne tudi več druge gospode. Zarudela je, slednjič pa je odgovorila pikro: „Visokost, na Angleškem smatramo kakor znamenje slabe vzgoje, ako kdo vpraša kojega po njegovih letih; sosebno ženskemu spolu ne se staviti tacega vprašanja". — Li-Hung-Čanga ta rezka zavrnitev niti vznemerila. Velikim dostajanstvom je odgovoril: „To je slaba navada. Pri nas na Kitajskem pa je laskavo, ako vprašamo koga po njegovi starosti. Nihče se ne boji, da bi bil prestar, v ostalem pa se tudi pri vas, baš tako kakor pri nas, bolj spoštujejo stari ljudje, nego mladi".

— **Baratieri se ponuja za posredovalca mej Italijo in Menelikom!** „Giornale del Polesine" javlja iz Rima: Baratieri se hoče vrniti v Afriko! Ta vest glasi se tako neverojetna, da jo ne bi bili potrdili v ministerstvu samem kakor resnično. Baratieri je namreč pisal iz Trienta ministerskemu predsedniku Rudiniju in vojnemu ministru generalu Pellouxju, da naj bi se njemu, Baratieriju, poveril nalog, da se poda v Afriko, pogajati se z Menelikom zaradi miru z Italijo. V dveh dolgih pismih razložil je Baratieri vzroke in naštel svojstva, ki ga po njegovem menenju — delajo sposobnega za tako težko opravilo. Ni treba pripomniti, da mu italijanska vlada niti odgovorila ni.

— **Obešen morilec.** Dne 23. m. m. obesili so v Rzeszowu na Gališkem 22letnega dninarja Ivana Malka, obsojenega na smrt zaradi dveh roparskih umorov. Dne 15. januvarija 1894. ubil je Malek kajžarja Davida Münza ter ugrabil sedem goldinarjev. Zatem je pregovoril kuharico Ano Szajonko v Lvovu, da ga poroči. Dne 15. novembra 1895. napotil se je ž njo proti svoji rojstni vasi Jagielo, da bi se tam poročila. Med potjo pa jo je ubil v gozdu in jo oropal. Ugrabil je 20 gld. in nje obleko in perilo.

— **Umrla je** vsled opeklin deklica M. Škufca v Eliy v Ameriki, po imenu soditi Slovenka. Otroci so se igrali pri ognju in Marija je prišla preblizu ognja tako, da se ji je obleka vnela. Oče je videl nesrečo in prihitel nesrečni hčerki na pomoč, da bi jo rešil. Toda nesreča se ni dala odvrniti, deklica je umrla in oče je pri gašenju ognja dobil opekline na rokah.

— **Porotnici.** Dne 3. avgusta se je zgodilo v prvič v Zjedinjenih državah, da je pripustil sodnik v Čikagu k porotni sodniji dve ženski. Sedaj bodo imeli tudi porotnice.

— **Blagajnica ukradena.** V Neapolju so tatovi iz četrtega nadstropja neke vile ukradli železno blagajnico, v kateri je bilo pol milijona lir. Policija je 17 oseb zaprla.

V Lincu dne 29. avg. t. l.: 47, 35, 30, 24, 57.
V Trstu dne 29. avg. t. l.: 81, 69, 89, 9, 55.
V Pragi dne 2. sept. t. l.: 84, 27, 85, 31, 2.

Vizitnice

priporoča

J. Blaznik-ova tiskarna v Ljubljani.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 29. avg. 1896. Pšenica gld. 8·— kr., rž gld. 6·— kr., ječmen gld. 5·50 kr., oves gld. 6·50 kr., ajda gld. 8·— kr., proso gld. 6·— kr., turšica gld. 5·— kr., leča gld. 12·— kr., grah gld. 10·— kr., fižol gld. 10·— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

NOVO! Prenarejene zvezdne ure NOVO!

Hadfad Watch Company

imajo nalog vse švicarske ure odstraniti. Prenarejena ura, katera ima povsem **novo urno sestavo**, je, kar se tiče natančnosti nedosežna. Prenarejena ura bo v umetnem ciseliranem inmasivnem façon - pokrovom razposlana **Façon zlato** je nova zlatobarvna tvarina, američanske iznajdba, in ta zlata barva ni samo zunanja ampak **skoz in skoz, in je neobčutljiva proti kislinam, kakor pravo zlato.**

Cena samo 5 gld.

Te prenarejene ure so vsled posebne zlite kovine tako pravim zlatim uram podobne, da jih še veščaki ne morejo razločiti, tudi ne zavoljo njih umetnega dela. Mi prevzamemo za prenarejene ure od Hartford Watch Comp. popolno poroštvo, da nikoli ne zgube **pravo zlato barvo.** Cena z 3 façon zlato-pokrovi (odskočni pokrov, savonete) **samo 5 gld.**

Cena samo 5 gld

Notranje delo prenarejene ure je tako fino in natančno, da jo vsakemu, kedor želi dobro uro imeti, najtopleje priporočamo. Vsaki uri bode priloženo 3 letno pismeno poroštvo. Vsakdo ima pravico v teku 8 dni svoj denar nazaj zahtevati, ako mu naša prenarejena ura ne dopade. Cena z façonzlatmi pokrovi le 5 gld.

Prosimo pa naše prenarejene ure od Hadfad Watsch Comp. ne z enakim, toda ničvrednim izdelkom premeniti. Vsaka ura ima vtisnjeno tvrdko Hadfad Watsch Comp.
Razpošilja proti poštnem povzetji tvrdka za ure

Anton Rix & Bruder

Dunaj II. Praterstrasse 16.

K uram pripadajoče façonzlate verižice sportfaçon le **3 gld.**

Svarilo.

Neka dunajska tvrdka ponareja naša oznanila in ponuja zvezdne ure po 6 gld, pa so navadne Goldin ure, katere mi po 4 gld prodajamo. Vsaka ura naj se vrne, katera nima napis „**Hadfad Watsch & Comp**" na kazalu in notranjem delu, ali naj se na nas obrne, da mu k njegovi pravici pomagamo. (9)

Odgovorni urednik: **August Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**